

„BABEȘ-BOLYAI” UNIVERSITY, CLUJ-NAPOCA
FACULTY OF HISTORY AND PHILOSOPHY
DOCTORAL SCHOOL OF POPULATION STUDIES AND
HISTORY OF MINORITIES

***Someș County – Monographic Contributions (1918-
1938)***

(ABSTRACT)

Scientific Coordinator:

Conf. Univ. Dr. Ion Cârja

PhD Candidate:

Buda (căs. Ciotlăuș) Aurora-Maria

Cluj-Napoca, 2025

TABLE OF CONTENTS:

Introduction

Chapter 1. Organization of the Someș County after the Union of Transylvania with Romania

1.1. Aspects Regarding the Organization of Transylvania by the „Dirigent” Council and Administrative Unification

1.2. Administrative-Territorial Organization of Someș County After the Great Union (1918-1930)

Chapter 2. Organization of Administrative Services in Someș County Starting from 1930

2.1. County Council

2.2. Delegation of the County Council

2.3. Verification Commission

2.4. The Prefect of the County

2.5. The Director of the Prefecture

2.6. The Preceptors

2.7. County Services

2.7.1. General Secretariat

a. The Chancellery Office

b. The Litigation Office

c. The Library

d. The Intendancy

2.7.2. Administrative and Statistical Service

a. General Administration Office

b. Local Administration Office

2.7.3. Financial and Accounting Service

a. County Accounting Office

b. Communal Accounting Office

2.7.4. Technical Service for Roads and Construction

a. Central Service

b. External Service

- 2.7.5. Sanitary and Social Protection Service
- 2.7.6. Veterinary and Zootechnical Service
- 2.7.7. Economic, Religious Affairs, and Education Service

Chapter 3. Demographic Evolutions. Aspects Regarding the Population of Someș County After 1918

- 3.1. The Population of Someș County After World War I
- 3.2. Ethnic and Confessional Structure of the County
 - 3.2.1. The Jewish Community of Dej
 - 3.2.2. The Armenian Community of Gherla
- 3.3. Public Health Issues and Sanitary Organization in Someș County

Chapter 4. The Economic Situation of Someș County: Aspects Regarding Industry and Agriculture

- 4.1. The County's Financial Administration
- 4.2. Agricultural Activity in Someș County
- 4.3. Aspects of Industry and Mining Activity in the County

Chapter 5. Education, Culture, and Religious Life in Someș County

- 5.1. Education in Someș County: Context and Development
- 5.2. Dynamics of Cultural Activity in Someș County
- 5.3. Tradition and Spirituality: The Religious Life of Romanians in Someș County –
The Phenomenon of Pilgrimages

Conclusions

Bibliography

Appendices

Keywords: Someș, administration, county, territory, prefecture, archive, district, commune.

This study aims to examine the administrative-territorial organization of Someș County in the period following the Great Unification of 1918. The research investigates demographic aspects, the evolution of agriculture, and other relevant dimensions of economic, religious, and cultural life. By correlating these factors, the study provides a comprehensive perspective on the changes Someș County faced from the moment of Transylvania's unification with Romania (1918) until the establishment of King Charles II's authoritarian regime (1938), highlighting the processes that influenced the region's development.

Someș County was an administrative-territorial entity of Greater Romania between 1920 and 1950, with Dej as its capital. Located in the north-western part of the country, and in the northern region of Transylvania, it shared a border with Satu Mare and Maramureș counties to the north, Sălaj to the west, Cluj to the south, and Năsăud to the east. Its administrative configuration adopted the structure of the former Solnoc-Dăbâca County, which existed between 1876 and 1920. The first known documentary mention of Solnoc County dates back to 1166, possibly marking the earliest attestation of „Fulc”, Count of Solnoc¹.

My research project will investigate the evolution of Someș County from 1918 to 1938 based on relevant archival documents, and the data gathered will be analysed from a qualitative perspective.

The starting point of the investigation is the archival collection of the Someș County Prefecture, preserved at the National Archives of Cluj, which provides an essential foundation for reconstructing the historical and administrative context of the county during the interwar period. This collection includes essential materials, such as the minutes of the County Council and the County Permanent Delegation, administrative regulations, economic and demographic reports, which allow for a detailed understanding of both the territorial and economic organization, as well as the political, administrative, and social dynamics of Someș County. The analysis of these sources offers a comprehensive perspective on the functioning of local administration and the socio-political transformations brought about by the union unification of Transylvania with Romania. In addition to archival documents, the research also draws on

¹ Dan Mârza, Maria Săplăcan, *File de monografie culturală dejeană*, Editura Casa municipală de cultură „George Coșbuc”, Dej, 1999, p. 5.

other complementary sources, such as censuses, periodical publications, legislative texts, as well as specialized works, studies.

The methodology employed combines historical analysis, documentary research, and the interpretation of both primary and secondary sources, offering a comprehensive view of the evolution of Someș County between 1918 and 1938. The predominantly qualitative approach enables an in-depth investigation of archival documents and the historical context, aiming not only to examine the structure of the county administration but also to identify the essential changes that were implemented during this period.

The collection of the Someș Prefecture, preserved at the National Archives, of Cluj, consists of 733 archival units dating from the period 1876-1943. This collection preserves invaluable documentary material for the study of Someș County's evolution, providing essential information about the administrative-territorial organization, economic development, and social life of the region. Among all the documents examined, the most relevant data were identified for the period 1921-1933, during which the collection contains a substantial volume of detailed information.

These documents reflect the realities of Someș County, addressing aspects such as administrative activity, local legislation, urban and rural dynamics, economic and agricultural development, demographics, the educational system, and public health. Furthermore, they offer a clear picture of the challenges and transformations the county underwent during this period. The collection is organized into files and registers, some of which are catalogued thematically or chronologically, while others are less systematically arranged, with missing or unnumbered pages. Despite these gaps, the information extracted remains crucial for my research. The registers mainly include the minutes of the County Council meetings and the meetings of the County Permanent Delegation, documents that officially record the decisions, debates, and measures adopted by the county administration. These sources provide a detailed perspective on how Someș County was governed and offer an in-depth understanding of the social and economic context of the time. Additionally, they highlight the way the county administration functioned during the interwar period and how the measures established at the central level were implemented in the specific context of Someș County.

The diversity of sources constitutes an essential element for this research, providing a detailed perspective on the organization and functioning of the county administration during the interwar period. The information extracted from the registers and files of the Someș Prefecture Archive forms the main basis of this study, contributing to a deeper understanding of the administrative-territorial and social dynamics of the county. At the same time, these

documents enable a thorough analysis of the impact of political and economic decisions on local communities.

In addition to the official archives, the research also draws on other complementary sources, such as censuses conducted during the interwar period, contemporary periodical publications, and legislative texts that influenced the county administration. All the information gathered from the specialized literature, including books, studies, and relevant academic articles, significantly contributes to providing the essential interpretative framework for a deeper understanding of the subject. The great variety of sources allows for an adequate contextualization of the administrative and economic changes in Someș County and enables a detailed evaluation of their impact on the local population.

On the one hand, my research draws on analytical methods, providing a comprehensive analysis of both primary and secondary sources, method and focuses mainly on the interpretation of documentary evidence. On the other hand, I will use some elements of statistical analysis in my interpretation of the demographic and economic data pertaining to Someș County. By correlating these methods, the research aims to achieve a clear and precise understanding of the evolution of Someș County within the reference period, offering a new and-systematic perspective on its organization and functioning. Change this word

This research seeks to investigate the history of Someș County after 1918, focusing on the process of its integration into Romanian administration, as well as various aspects of the social, cultural, and spiritual life of the region. Thus, in addition to the structure and functioning of the county administration, the study details the economic evolution, agricultural development, education system, culture, and religious life. In this manner, my research provides a broad and complex picture of Someș County during the period between the Great Union unification and the establishment of the royal dictatorship in 1938.

The thesis consists of five chapters, each divided into several-subchapters. The first chapter, „The Organization of Someș County after the Union of Transylvania with Romania”, examines aspects related to the organization of Transylvania under the authority of the Directorate Council, the administrative unification process, and the administrative-territorial structure of Someș County after 1918.

Someș County, along with the other counties in Transylvania, was under the administration of the „Dirigent” Council until its dissolution in 1921. During this period, the provisions of the Law for Administrative Unification, along with other legislative acts and decrees, were adopted in an attempt to organize the new administration within the expanded Romanian state, Greater Romania. Therefore, this chapter aims to reconstruct the

administrative and territorial organization of Someș County following the Union, and right after the administrative laws of 1925 and 1929 were implemented. In this section, the research will primarily rely on archival documents from the Someș County Prefecture Fund, preserved at the National Archives, of Cluj. Through these documents, the administrative-territorial structure of the county will be studied, including the districts and communes, as well as the functioning of the legislative apparatus at the Prefecture and commune levels, while also identifying the challenges faced by the urban and rural population.

In the first section of the first chapter, the analysis will focus on the administrative organization of Transylvania under the authority of the „Dirigent” Council and the process of organizational unification. Attention will also be given to the general context in which Someș County was situated, from an administrative-territorial perspective, within Transylvania, for a better understanding of the historical context relevant to this research.

In the second part of the chapter, the administrative-territorial evolution of Someș County will be examined, highlighting information regarding the structure of the districts and communes that made up the county, as well as the establishment of the new Romanian leadership. The information will be presented chronologically to highlight the changes in the leadership structure following the implementation of the Romanian administration. In addition to the documentary sources from the period’s archives, the research will also include contemporary legislative texts, as well as scientific works published during the interwar period.

Chapter two focuses on the organization of local services in Someș County starting from 1930, a pivotal moment in establishing a legislative framework to regulate regional governance. With the implementation of the Law on the Organization of Local Administration in 1929, the Someș County Council Delegation drafted a Regulation aimed at organizing the county’s services, with the objective of creating efficient and functional administrative structures. This regulation was essential for ensuring the proper management of resources, executive functions, and responsibilities of local institutions. In this chapter, will examine in detail how the main administrative institutions and bodies in the county were structured and functioned, including the County Council, the County Permanent Delegation, and the Prefecture, identifying the role of each entity in the operational process. We will also examine the county services, each with a specific area of activity, such as education, healthcare, economy, public order, etc. In this context, emphasis will also be placed on the role of civil servants who carried out essential activities within these services, highlighting their responsibilities and duties in implementing legislation and managing administrative issues at the local level. This analysis will contribute to a deeper understanding of how the

administration of Someș County evolved and was organized during the interwar period, within the framework of the new national administrative structure².

Chapter three, titled „Demographic Developments: Aspects of the Population of Someș County After 1918”, is dedicated to examining the population of this county. In addition to statistical data concerning the number of inhabitants, I will explore the ethnic and confessional structure of the population in this region. Furthermore, this research will include a case study on the daily life of the residents of a typical village in the county. Someș County was a multi-ethnic and multiconnection space, where people from various national groups coexisted, and this diversity was generally marked by an atmosphere of tolerance in daily interactions. Special attention will be given to the Jewish and Armenian communities, which had a significant impact on the history and development of the region. The analysis will question the medical issues encountered by the county’s population, considering the ailments/illnesses/conditions the residents faced and the available healthcare infrastructure.

Archival documents from the Someș County Prefecture show that healthcare was often a topic of discussion among members of the legislative body. This issue seems to have concerned the county leadership, as much of the information gathered to outline this subchapter comes from archival documents in the Someș County Prefecture Fund, including files and registers. Information regarding sanitary conditions, diseases affecting the population, or other health-related aspects were discussed in County Council meetings and recorded in the corresponding minutes. Thus, ~~we~~ we will also examine aspects related to the county's healthcare organization, considering the significant impact these had on the social and community same thing, choose one life of the region.

The fourth chapter, entitled „The Economic Situation of Someș County: Aspects Regarding Industry and Agriculture”, aims to examine the economic evolution of the county, with a particular focus on the agriculture and industry sectors. The county's expenses, as well as its sources of revenue, will also be addressed. At the same time, I will investigate the causes that led to the accumulation of debts, especially since, after the Great Union, economic difficulties were a persistent phenomenon throughout the Someș region. Agriculture is a particularly relevant topic for this research, given that the population of Transylvania, including Someș County, was largely dependent on this economic sector. Approximately 73% of the total population was employed in agricultural activities, highlighting the importance of agriculture in the economic and social structure of the region during the period under study. Throughout

² ANSJCJ, *Fond of the Prefecture of Someș County*, register no. 714/ 1930, pp. 5-80.

this subchapter, will address land cultivation, the county's livestock situation, as well as forestry, veterinary health issues, land expropriation, and land distribution. Most of the information in this chapter is derived from the minutes of the County Council and the County Permanent Delegation, documents in which decisions made by the county leadership regarding various issues such as the status of economic resources in the county, were recorded.

This final section of the thesis provides a comprehensive analysis of the role of education, culture, and religion in Someș County during the interwar period. With regard to education, the focus is on the reforms and the challenges faced by the authorities, such as the shortage of school facilities and the deficit of qualified teaching staff. The county's cultural landscape was deeply influenced by the activities of the Transylvanian Association for Romanian Literature and the Culture of the Romanian People (ASTRA), which had an active branch in Dej. Furthermore, the contributions of prominent cultural figures from Dej will be highlighted through concise biographical sketches.

The final part of the chapter is dedicated to religious life, with particular emphasis on the status of the Romanian Orthodox Church in the aftermath of the Union, specifically in Someș County. A central aspect of local religious devotion was the phenomenon of pilgrimage, which was widely practiced among Orthodox and Greek-Catholic believers. In this context, the research will focus on pilgrimages to Nicula Monastery and Rohia Monastery, traditionally undertaken on the occasion of the Feast of the Dormition of the Mother of God (commonly known as „Sfânta Mărie Mare”), celebrated on August 15. These religious practices not only reflected the community's deep spiritual commitment but also played a significant role in shaping a distinct religious identity.

I chose this doctoral research topic because it provides a detailed monographic perspective on Someș County during the period 1918-1938 a rich period marked by administrative, legislative, and social changes following its unification with Romania. A key motivation was the existence of a valuable yet underexplored documentary collection: the archival records of the Someș County Prefecture, preserved at the National Archives, of Cluj. The proximity of this archival repository facilitated direct access to primary sources, enabling an in-depth analysis of the transformations the county underwent went through during this period. Moreover, my academic interest in this historical timeframe has been developing since my undergraduate years, and this research offers the opportunity to further pursue and deepen themes that have always been of particular interest to me, such as the evolution of local administration and the phenomenon of religious pilgrimages a subject I have previously explored and was eager to expand upon in my doctoral dissertation.

The dissertation also acquires a personal dimension through the integration of an unpublished source a family letter that offers a glimpse into everyday life in Someș County, particularly in rural areas, within the broader context of historical and social transformations. This letter, written by a close relative who lived through multiple historical periods and provided first-hand testimonies about village life, the interwar era, and her experiences as a Roman Catholic nun, adds a deeply human and subjective layer to the research. Thus, the thesis extends beyond a purely documentary analysis by incorporating elements of oral history and family memory, offering a more comprehensive perspective on Someș County.

Another significant aspect of my contribution is the creation of a comprehensive list of all communes in Someș County, including both their interwar-era names and their present-day equivalents, along with the counties to which they now belong. This component provides a necessary clarification of the county's territorial reorganization and serves as a valuable tool for researchers interested in the administrative evolution of the region. Through this approach, the dissertation contributes to the specialized literature both as a monographic work offering a nuanced and detailed portrayal of Someș County during the interwar period and by integrating interdisciplinary elements, including administrative history, legislation, social history, and cultural studies. Moreover, the personal dimension of the research enhances its authenticity and relevance, making this study a meaningful contribution to the understanding of Someș County's past.

Through a rigorous analysis of archival sources, combined with the examination of a bibliography encompassing both contemporary research and historic documents sources this study aims to make a significant contribution to the understanding of an administrative and communal space within Greater Romania, under the jurisdiction of Someș County. As a monographic work, the research not only seeks to faithfully reconstruct the county's historical evolution but also to integrate it into a broader regional context, highlighting its transformations from an administrative, economic, social, and cultural perspective. By employing a detailed and well-grounded approach, this dissertation aspires to enhance the scholarly understanding of Someș County during the interwar period, thereby strengthening ongoing research efforts into its history.

Bibliography

Sources:

I. Archive

1. Arhivele Naționale ale României, Serviciul Județean Cluj

Fond Prefectura Județului Someș: dos. 7357/ 1920, dos. 11433/ 1924, dos. 11435/ 1924, dos. 19027/ 1927, dos. 19030/ 1927, dos. 19031/ 1927, dos. 18846/ 1928, dos. 15007/ 1930. Registre: nr. 629/ 1922-1923, nr. 669/ 1926, nr. 670/ 1926, nr. 683/ 1927, nr. 693/ 1928, nr. 695/ 1928, nr. 704/ 1929, nr. 705/ 1929, nr. 714/ 1930, nr. 716/ 1930.

2. Arhiva Liceului Teoretic „Alexandru Papiu Ilarian” Dej

Fond Școala de 8 ani Nr. 2 Dej: dos. dos. 1/ 1929-1930, dos. 1/ 1930-1933.

II. Periodic Publications

„Anuarul Institutului de Istorie „George Barițiu”, anii 1993, 1998, 2005, 2014.

„Anuarul „Socec” al României-Mari”, anii 1923-1924.

„Biserica și Școala”, 1920.

„Clujul Creștin”, 1935.

„Clujul”, 1928.

„Cultura Creștină”, anii 1939, 1943.

„Curierul Creștin”, anii 1931, 1935, 1936, 1939, 1940. 1941.

„Epifania”, 1998.

„Gazeta Oficială”, anii 1919-1921.

„Revista Muzeul Național”, 2016.

„Renașterea”, anii 1928-1939.

„Revista Bistriței”, 1993.

„Transilvania”, anii 1923, 1926.

„Unirea Poporului”, 1937.

„Vestitorul”, 1931.

„Vieața Creștină”, 1946.

III. Legislation

Constituția României publicată în Monitorul Oficial Nr. 282 din 29 martie 1923, accesat online la adresa <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/15014>, accesat online la data de 23.01.2019.

Lege pentru Organizarea Administrației Locale, Editura „Curierul Judiciar”, București, 1929.

Lege pentru statutul funcționarilor publici din 1923, accesat online la adresa <https://docslide.net/documents/statutul-functionarilor-publici-1923.html>, accesat online la data de 23.01.2019.

Legea administrativă nr. 569 din 26 martie 1936, accesat online la adresa <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/168991>, accesat online la data de 03.12.2020.

Legea din 19 martie 1937 privitoare la organizarea și încurajarea agriculturii, accesat online la adresa http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm?act_text?id=27536, accesat online la data de 13.01.2022.

Legea Drumurilor din 1929, Editura „Curierul Judiciar” S. A., București, 1929.

Legea electorală pentru Adunarea deputaților și Senat, Institutul de arte grafice și editură „Curierul Judiciar” S. A., București, 1926.

Legea Nr. 95 din 13 iunie 1925 pentru Unificarea Administrativă, accesat online la adresa <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/107203>, accesat la data de 18.11.2020.

Legea pentru Statutul Funcționarilor publici, Editura „Curierul Judiciar”, București, 1928.

Legea Sanitară și de Ocrotire, în „Monitorul Oficial”, Nr. 154 din 14 Iulie 1930 <https://www.resurse.net/mo/1930/1930.html>, accesat online la data de 26.02.2020.

IV. Books, studies, articles

Afirmarea românească în Someș: patru ani de gospodărie liberală 1933-1937: omagiu domnului Constantin C. Brătianu ctitorul renașterii Someșului, Editura Tipografia „Cartea Românească”, Cluj, 1937.

Albinetz, Constantin, Albinetz, Cristina, Dej – Istorie și legendă, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2014.

Alexandrescu, Ion, Bodea, Păun, Gabriel, Organizarea administrativ-teritorială a României, 1859-2001, în Scurtu, Ioan, Alexandrescu, Ioan, Bulei, Ion, Mamina, Ion, „Enciclopedie de istorie a României”, Editura Meronia, București, 2001.

- Alexandru, Ioan, *Imnele Transilvaniei*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2015.
- Arbonie, Emil, *Consolidarea structurilor de ordine și siguranță publică ale statului național unitar român în județele transilvănene (1918-1924)*, în Popeangă, Vasile, Arbonie, Emil (coord.), „Pe drumul Marii Uniri”, Editura „Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2008.
- Baboș, Alexandru, *Consiliul Dirigent, ardelenii și apărarea Marii Uniri*, Editura Spicon, Târgu-Jiu, 2000.
- Bătiu, Iosif, *Personalități someșene și Marea Unire*, Editura Astra-Dej, Dej, 2018.
- Bogdan, Anca, Mădălina, *Contabilitate publică*, Editura Universitaria, Craiova, 2018.
- Bogdan, Eduard, Iustinian, *Editura Dacia*, Cluj-Napoca, 2006.
- Boilă, Romul, *Consiliul Dirigent*, în „Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928”, Vol. I, Editura Cultura Națională, București, 1929.
- Boitoș, Olimpiu, *Progresul cultural al Transilvaniei după Unire*, Editura Tipografia „Cartea Românească din Cluj”, Sibiu, 1942.
- Bolovan, Ioan, Bolovan, Sorina, Paula, Ghitta, Maria, Gyémánt, Ladislau, *Dilemele conviețuirii: evrei și neevrei în Europa Central-Răsăriteană înainte și după Shoah*, Editura Institutul Cultural Român. Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2006.
- Bolovan, Ioan, *Evreii din Transilvania între 1870-1930. Contribuții demografice*, în „Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu”, Seria Historia, Vol. XLIV, 2005.
- Bolovan, Ioan, *Organizarea administrativă și dinamica populației Transilvaniei între revoluția de la 1848 și primul război mondial*, în „Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu”, Seria Historia, XXXVII, 1998.
- Bolovan, Sorina, Bolovan, Ioan, *Probleme demografice ale Transilvaniei între știință și politică (1920-1945). Studiu de caz*, în „Transilvania între medieval și modern”, Editura Centrul de Studii Transilvane: Fundația Culturală Română, Cluj-Napoca, 1996-1997.
- Bonteanu, Theodosie, *Chinurile nașterii celei de-a doua sau spovedania unui convertit – Plecarea definitivă de la Neamț în „Cultura Creștină”*, Nr. 10-12, 1943.
- Bratu, Ion, *Învățămintul secundar din Ardeal*, în „Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928”, Vol. II, Editura Cultura Națională, București, 1929.
- Brusanowski, Paul, *Autonomia și constituționalismul în dezbaterile privind unificarea Bisericii Ortodoxe Române (1919-1925)*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007.
- Burghele, Camelia, *Repere de cultură tradițională sălăjeană*, Editura Muzeului Județean de Istorie și Artă Zalău, Zalău, 2006.

Calcan, Gheorghe, Administrația publică în secolele XIX-XX. Legi și reforme importante, Vol. I: De la reformele lui Alexandru Ioan Cuza la cele ale Marii Uniri, Editura Universitară, București, 2009.

Calcan, Gheorghe, Unificarea administrativă a României întregite (1918-1925). Integrarea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei în structurile administrației românești, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2016.

Chindriș, Vasile, Pelerinajul din Cluj la Mănăstirea Nicula în „Clujul Creștin”, Nr. 23-24, 1935.

Ciomac, Ioan, Luca, Cultivarea pământului în Transilvania în ultimii zece ani, în „Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928”, Vol. I, Editura Cultura Națională, București, 1929.

Circulară în „Biserica și Școala”, Anul XLIV, Nr. 17, 1920.

Clopoșel, Ion, Revoluția din 1918 și Unirea Ardealului cu România, Editura Revistei „Societatea de Măine”, Cluj, 1926.

Cobzaru, Dumitru, Mănăstirea Nicula în „Epifania”, Nr. 2, 1998.

Cobzaru, Dumitru, Monografia Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” Nicula, Tipărită cu Binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Bartolomeu Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, Nicula, 1998.

Cosmovici, Emanuel, Episcop Iuliu Hosu: viața și martiriul, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2019.

Costaforu, Xeniei, Cercetarea monografică a familiei: contribuție metodologică, Editura Tritonic, București, 2005.

Crișan, Anton, La Sfânta Mănăstire de la Nicula, în „Viața Creștină”, Nr. 13, 1946.

Dărăban, Claudia, Considerații demografice asupra armenilor din Gherla în perioada interbelică, în „Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu”, Tom LIII, 2014.

Din Apostolatul Prea Sfințitului Iuliu. Pelerinajul la Sfânta Mănăstire de la Nicula – Consacrarea bisericii noi din Lemniu –, în „Curierul Creștin”, Nr. 16-17, 1935.

Din Apostolatul Prea Sfințitului Iuliu. Pelerinajul la Sfânta Mănăstire de la Nicula în „Curierul Creștin”, Nr. 17-18, 1936.

Drutzu, Șerban, Românii în America, Editura Cartea Românească, București, 1926.

Dumitran, Ana, Hegedűs, Enikő, Rus, Vasile, Fecioarele înlăcrimate ale Transilvaniei – Preliminarii la o istorie ilustrată a toleranței religioase, Editura Altip, Alba-Iulia, 2011.

Enciclopedia României, Vol. I: Statul, Editura Imprimeria Națională, București, 1938.

Enciclopedia României, Vol. II: Țara Românească, Editura Imprimeria Națională, București, 1938.

Filipovici, Anca, Gido, Attila, Trecutul prezent: evreii din România: istorie, memorie, reprezentare, Editura Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca, 2018.

Gavra, Augustin, Realități demografice și social-economice în plasa Cehu Silvaniei (1848-1950), Editura Caiete Silvane, Zalău, 2022.

Georgescu, Ioan, Momente din viața Bisericii Unite în ultimii zece ani (1918-1928), Editura „Sfânta Unire”, Blaj, 1929.

Gherman, Nicolae, Sărbările și pelerinajul de la Rohia, în „Renașterea”, Nr. 36, 1928.

Gherman, Viorel, Filip, Între tradiție și modernitate. Biserica și lumea rurală în Țara Lăpușului (sfârșitul secolului al XIX-lea – prima jumătate a secolului XX), Editura Mega, Cluj-Napoca, 2022.

Grigorian, Tigran, Istoria și cultura poporului armean, București, Editura Științifică, București, 1993.

Gruneanțu, Lazăr, Ionescu, Mirel, Orga, Valentin, Bud, Alexandru, Bogdan, Dudaș, Vasile, Contribuția avocaților din Transilvania și Banat la Marea Unire, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2018.

Gyorke, Zoltan, Prefectura Județului Cluj (1923-1938), Editura Mega, Cluj-Napoca, 2013.

Hermann, Teodor, Monografia istorică a Protopopiatului ortodox român Dej. Lupte, treceri și procese religioase, Editura Tiparul Tipografiei Dr. S. Bornemisa, Cluj, 1925.

Iancu, Gheorghe, Contribuția Consiliului Dirigent la consolidarea Statului Național Unitar Român (1918-1920), Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985.

Iancu, Gheorghe, Majorități și minorități în Transilvania la sfârșitul Primului Război Mondial, în „Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu”, Tomul XXXII, 1993.

Iancu, Gheorghe, Unificarea legislativă. Sistemul administrativ al României Mari (1919-1939), în Pușcaș, Vasile, Vese, Vasile (coord.), „Dezvoltare și modernizare în România interbelică 1919-1939”, Editura Politică, București, 1988.

Iancu, Ioan, Exploatarea miniere din Transilvania și Banat în anii 1919-1928, în „Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928”, Vol. I, Editura Cultura Națională, București, 1929.

Istrate, Nicolae, Indicatorul comunelor din Ardeal și Banat: informațiuni asupra comunelor, noua împărțire administrativă, introducere statistică asupra populației, Editura Institut de Arte Grafice, Editură și Librărie „Cartea Românească”, Cluj, 1925.

Județul Solnoc-Dobâca în „Anuarul „Socec” al României-Mari”, Vol. II, Editura Librăriei Socec & Co, București, 1923-1924.

Judit, Pal, Armeni în Transilvania. Contribuții la procesul de urbanizare și dezvoltare economică a provinciei, Editura Centrul pentru Studii Transilvane, Cluj, 2005.

Judit, Pal, Conviețuirea armeano-maghiară în târgurile din scaunele secuiești, în „Viața privată, mentalități colective și imaginar social în Transilvania”, Mitu, Sorin, Gogâltan, Florin (coord), Seria: Studii de istorie a Transilvaniei, Universitatea din Oradea, Asociația Istoricilor din Transilvania și Banat, Muzeul Țării Crișurilor, Oradea-Cluj, 1995-1996.

Lăptoiu, Laura, Alexandra, Stabilirea armenilor în Transilvania și înființarea orașelor Armenopolis și Elisabethopolis, în „Revista Muzeul Național”, Vol. XXVIII, 2016.

Lista cărților apărute în editura proprie, în „Clujul”, nr. 27-28, 1928, p. 3.

Man, Serafim, Mănăstirea Rohia Maramureș, Tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Teofil, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, Ediția a II-a, Editată de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj, 1989.

Manuilă, Sabin, Georgescu, D., C., Populația României, Editura Institutului central de statistică, București, 1938.

Manuilă, Sabin, Recensământul general al populației României: din decembrie 1930, Vol. II: Neam, limbă maternă, religie, Editura Institutului Central de Statistică, București, 1939.

Manuilă, Sabin, Tendințele mișcării populației în județele Transilvaniei în anii 1920-1927, în „Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928”, Vol. I, Editura Cultura Națională, București, 1929.

Mare pelerinaj la Nicula în „Unirea Poporului”, Nr. 31, 1937.

Marian, Florea, Medici și Marea Unire, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 1993.

Martinovici, Constantin, Istrati, Nicolae, Dicționarul Transilvaniei și celorlalte ținuturi alipite, Editura Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1921.

Mărdărescu, Gheorghe, D., Campania pentru Desrobirea Ardealului și ocuparea Budapestei (1918-1920), Editura „Cartea Românească”, București, 1921.

Mânzat, George, Monografia orașului Dej: din cele mai vechi timpuri până în zilele de azi, Editura Tipografia Națională G. Matheiu, Bistrița, 1926.

Mânzat, George, Vechile școli românești din Jud. Someș în „Cultura Creștină”, Nr. 7-8, 1939.

Mârza, Dan, Săplăcan, Maria, File de monografie culturală dejeană, Editura Casa municipală de cultură „George Coșbuc”, Dej, 1999.

Medan, Diana, Medan, Viorica, Evreii someșeni, Editura Hasefer, București, 2013.

Micu, Gheorghe, Serbarea hramului la mănăstirea Sfânta Ana din Rohia, în „Renașterea”, Nr. 35, Septembrie 1933.

Moraru, Alexandru, Cuvânt înainte, în Cobzaru, Dumitru, „Monografia Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” Nicula”, Tipărită cu Binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Bartolomeu Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, Nicula, 1998.

Moraru, Alexandru, La răscruce de vremi o viață de om: Nicolae Colan, episcopul Vadului, Feleacului și Clujului (1936-1957), după documente, corespondență, însemnări, relatări, impresii, Editura Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj-Napoca, 1989.

Weinberger, Moshe, Carmilly, Istoria evreilor din Transilvania (1623-1944), Editura Enciclopedică, București, 1994.

Mureșan, Florea, Praznicul hramului Mănăstirii „Sfânta Ana” de la Rohia, în „Renașterea”, Nr. 35, Septembrie 1929.

Mureșan, Florea, Spre drumuri vechi – Pelerinajul la Sfânta Mănăstire „Sfânta Ana” de la Rohia, în „Renașterea”, Nr. 35, August 1931, pp. 1-3.

Nastasă, Lucian (editor), Armenii din nord-vestul Transilvaniei în anii instaurării comunismului (1945-1953). Mărturii documentare, Colecția diversitate etnoculturală în România, Editura Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, Cluj-Napoca, 2008.

Negrea, Camil, Evoluția legislației în Transilvania de la 1918 până astăzi, Seria „Problema Transilvaniei”, Editura Tipografia „Cartea românească din Cluj”, Sibiu, 1943.

Nistor, Ioan, Silviu, Comuna și Județul. Evoluția istorică, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000.

Oanea, Laurențiu, Dr. Ștefan Cicio-Pop – un titan în luptele național-politice ale românilor din Transilvania și părțile românești din Ungaria: 1865-1934, Editura Gutenberg Univers, Arad, 2008.

Oncioiu, Ionica, Oncioiu, Florin, Răzvan, Chiriță, Sorin, Contabilitate publică, Institutul pentru dezvoltarea resurselor umane, accesat online la adresa http://www.idru.ro/app/wp-content/uploads/editura/contab_publica.pdf, accesat online în data de 27.11.2020.

Onofrei, Adrian, Legislația agrară în Transilvania în perioada interbelică (1918-1940), în „Revista Bistriței”, Anuarul publicat de Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, Nr. VII, 1993.

Pană, Virgil, Minoritari și majoritari în Transilvania interbelică. Studiu de caz asupra fostelor județe Mureș-Turda și Târnava Mare – ediție revăzută și completă –, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2007.

Pascu, Ștefan, Istoricul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, în Pascu, Ștefan, Vătășianu, Virgil, Porumb, Marius, Chira, Iustinian, Maramureșanul (Episcop Vicar), Bărbulescu, Mihai, Sabău, Nicolae, Mândrescu, Gheorghe, Tarnavschi, Bogdana, Morar, Adriana, Toșa, Ioan, Monumente istorice și de artă religioasă din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Editată de Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj-Napoca, 1982.

Păcurariu, Mircea, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, Vol. III, Editura Trinitas, Iași, 2008.

Pădurean, Augustin, Contribuții someșene la triumful unui ideal, Dej, 1991.

Pelegrihagiile dela Sfintele Mănăstiri: Nicula, Lupșa și Strâmba în „Curierul Creștin”, Nr. 14, August 1940.

Petrini, Emil, Reforma Agrară, în „Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928”, Vol. I, Editura Cultura Națională, București, 1929.

Pliant la Sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului din anul 1995, Tipografia „Proema”, Baia Mare, 1995.

Pop, Irineu, Icoana de la Nicula, Editura Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” Nicula, Nicula, 1997.

Pop, Victor, Din Apostolatul I. P. S. S. Iuliu. Pelerinaj la sfintele Mănăstiri de la Nicula (Someș) și Lupșa (Turda) în „Curierul Creștin”, Nr. 17-18, Septembrie 1939.

Pop, Victor, Pelerinajul la Mănăstirea Nicula în „Curierul Creștin”, Nr. 16-17-18, 1941.

Popa, Valeriu, Învățămintul agricol de toate gradele din Ardeal, Banat și Părțile Ungurene, în „Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928”, Vol. II, Editura Cultura Națională, București, 1929.

Popescu, Aureliu, Ion, Românii din America, în „Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928”, Vol. I, Editura Cultura Națională, București, 1929.

Popescu, Cezar, Evoluția industriei din Ardeal după Unire, în „Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928”, Vol. I, Editura Cultura Națională, București, 1929.

Preda, Dumitru, Alexandrescu, Vasile, Prodan, Costică, În apărarea României Mari. Campania armatei române din 1918-1919, Editura Enciclopedică, București, 1994.

Puica, Vasile, Serbările hramului Mănăstirii Sfânta Ana din Rohia – La 10 ani de la înființarea Sfântului Locaș, în „Renașterea”, Nr. 38, Septembrie 1935.

Puşcaş, Vasile, Vesa, Vasile, Dezvoltare şi modernizare în România interbelică 1919-1939. Culegere de studii, Editura Politică, Bucureşti, 1988.

Raportul general al comitetului central al Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român asupra lucrărilor sale şi a situaţiei acestei instituţiuni în anul de gestiune 1922/3 – Anexa 1: Activitatea despărţămintelor în cursul anului 1922/1923, în „Transilvania”, Nr. 8-9, Anul 54, 1923.

Reu, Vasile, Peregrinajul credincioşilor la Sfânta Mănăstire din Nicula Gherlei la 15 August (Sfânta Măria). O rapsodie a poporului românesc în credinţa de Dumnezeu şi Biserica Sa, în „Curierul Creştin”, Nr. 18, Septembrie 1931.

Rezoluţia Marii Adunări Naţionale de la Alba-Iulia, în Bogdan Murgescu (coord.), „Istoria României în texte”, Editura Corint, Bucureşti, 2001.

Roşca, Paul, Învăţământul primar ardelean, în „Transilvania, Banatul, Crişana şi Maramureşul 1918-1928”, Vol. II, Editura Cultura Naţională, Bucureşti, 1929.

Săgeată, Dănuţ, Radu, Deciziile politico-administrative şi organizarea teritoriului - studiu geografic cu aplicare la teritoriul României, Editura Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I”, Editura Top Form, Bucureşti, 2006.

Săgeată, Radu, Modele de regionale politico-administrativă, Editura Top Form, Bucureşti, 2004.

Serbarea hramului Sfintei Mănăstiri din Rohia, în „Renaşterea”, Nr. 34, August 1930.

Simedrea, Tit, Patriarhia Românească. Acte şi documente. Ediţie completă, Bucureşti, 1927, în „Anuarul Facultăţii de Teologie Andrei Şaguna”, Editura Universităţii „Lucian Blaga Sibiu”, Nr. IV, 2003-2004, accesat online la adresa <http://teologie.ulbsibiu.ro/wp-content/uploads/2013/10/Anuar2003-2004-TEOLOGIE-Sibiu.pdf>, accesat online în data de 22.03.2021.

Singer, Zoltan, Istoria comunităţilor evreieşti din Dej, Beclean, Târgu-Lăpuş, Reteag, Ileanda şi împrejurimile acestora, Editura Hasefer, Bucureşti, 2017.

Stanciu, Victor, Zăcămintele minerale ale Daciei Superioare, în „Transilvania, Banatul, Crişana şi Maramureşul 1918-1928”, Vol. I, Editura Cultura Naţională, Bucureşti, 1929.

Stanomir, Ioan, Libertate, lege şi drept. O istorie a constituţionalismului românesc, Editura Polirom, Iaşi, 2005.

Suciu, Coriolan, Dicţionar istoric al localităţilor din Transilvania, Vol. I, II, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Iaşi, 1967-1968.

Şandru, Dumitru, Populaţia rurală a României între cele două războaie mondiale, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Iaşi, 1982.

Șorban, Guilelm, Administrația Ardealului: studiu, Tipografia lui L. Medgvesi, Dej, 1921.

Știrban, Aurelia, Știrban, Marcel, Din istoria Bisericii Române Unite de la 1918 la 1941, Editura Muzeului Sătmărean, Satu-Mare, 2005.

Tomescu, Dumitru, Administrația în Ardeal după desființarea Consiliului Dirigent, în „Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928”, Vol. I, Editura Cultura Națională, București, 1929.

Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928, Vol. I, II, III, Editura Cultura Națională, București, 1929.

Turliuc, Cătălin, Construcția națională românească și identitățile regionale. Modernizare și omogenizare în secolul al XX-lea, în Agrigoroaiei, Ion, Buruiiană, Ovidiu, Iacob, Gheorghe, Turliuc, Cătălin (coord.), „România interbelică în paradigmă europeană”, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2005.

Vasiu, Nicolae, Bunea, Ioan, Episcopul Nicolae Ivan 1855-1936 ctitorul reînviatei eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului, Studii și documente. Ediția a II-a îngrijită de Preot Iustin Tira, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2016.

Versuri la procesiuni, în „Vieța Creștină”, Nr. 11-12, 11-18 August 1946.

Vetișan, Ilie, Reuniunile Mariene în „Vestitorul”, Nr. 17-18, Septembrie 1931.

Voina, Aurel, Organizarea sanitară a Transilvaniei în primul deceniu al unirii, în „Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul 1918-1928”, Vol. I, Editura Cultura Națională, București, 1929.

V. Electronic resources

Imagine cu Cazarma regală maghiară a armatei din Dej, <https://gallery.hungaricana.hu/hu/SzerencsKepeslap/1195024/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJJT1VSQ0UiOiBbIk1VWkVfU1pBS19TWkVSRU5DUyJdfSwgInF1ZXJ5IjogImRcdTAwZTl zICJ9>, accesată online în data de 09.12.2024.

Imagine cu Conacul Horvath din comuna Jichișu de Jos, Județul Someș <https://www.historicgarden.net/?orszag=7&megye=50&varos=2360&nyelv=cz>, accesată online în data de 09.12.2024.

Dej în imagini vechi, <https://peterlengyel.wordpress.com/2022/01/20/dej-in-imagini-vechi/>, accesat online în data de 09.12.2024.

Dicționar explicativ al limbii române <https://dexonline.ro/>, accesat online în data de 19.02.2019.

Imagine cu biserica armeană catolică din Gherla, <https://imageromania.ro/produs/gherla-biserica-armeano-catolica/>, accesată online în data de 09.12.2024.

Harta Județului Someș (1931), <https://maps.hungaricana.hu/en/HTITerkeptar/22030/?list=eyJxdWVyeSI6ICJTb21lcyJ9>, accesată online în data de 09.12.2024.

Harta Județului Szolnok-Doboka (1910), <http://lazarus.elte.hu/hun/maps/1910/szol-dob.jpg>, accesată online în data de 09.12.2024.

„Monitorul Oficial”, <https://www.resurse.net/mo/>, accesat online în data de 09.12.2024.

Imagine cu Piața Centrală a orașului Dej, <https://gallery.hungaricana.hu/hu/SzerencsKepeslap/1195045/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJJT1VSQ0UiOiBbIk1VWkVfU1pBS19TWkVSRU5DUyJdfSwgInF1ZXJ5IjogImRcdTAwZTl zICJ9>, accesată online în data de 09.12.2024.